
Staten bør trekke seg ut av kjøttreklame

KOMMENTAR

TETYANA KALCHENKO

tanja@hepla.no

Tetyana Kalchenko er overlege Oslo universitetssykehus og leder for Helsepersonell for plantebasert kosthold.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Jeg er enig med forfatterne som etterlyser en helhetlig politikk som fremmer sunne kostholdsvaner [\(1\)](#).

Et sunnere kosthold kan forebygge sykdommer som tar liv, reduserer livskvalitet og påfører samfunnet store utgifter. Helheten i statens politikk mangler per i dag.

Norske kostråd anbefaler å begrense inntaket av fete meieriprodukter, rødt og bearbeidet kjøtt [\(2, 3\)](#). Det er godt dokumentert at disse matvarene øker risiko for sykdommer som tar flest liv i den vestlige verden: flere typer kreft, hjerte- og karsykdom, diabetes type 2 og overvekt [\(2–4\)](#). Omtrent halvparten av Norges befolkning spiser for mye kjøtt [\(4\)](#). 80 % spiser for mye mettet fett, som hovedsakelig kommer fra meieriprodukter og rødt kjøtt [\(2\)](#). Gevinsten av å følge Helsedirektoratets kostråd om kjøtt er beregnet til omtrent 30 milliarder kroner i året [\(5\)](#).

Samtidig er staten tungt engasjert i reklame for kjøtt og meieriprodukter.

Omsetningsloven pålegger alle bønder å betale omsetningsavgift for varene sine, noe som brukes på å finansiere opplysningskontorene for egg, kjøtt, melk og meieriprodukter [\(6\)](#). I 2016 brukte Opplysningskontoret for egg og kjøtt 75 millioner kroner, mens Opplysningskontoret for frukt og grønt bare brukte 19 millioner [\(6\)](#).

Skolefaget "Mat og helse" er en viktig folkehelsearena. Dessverre er det det samme opplysningskontoret for egg og kjøtt som har lagd lærebøker i faget. Opplysninger om at kjøttprodukter og smør er matvarer som staten råder å spise mindre av, fordi disse blant annet kan føre til kreft, hjerneslag og overvekt, er fraværende i læreboken deres Matopedia. Hva om oljeindustrien hadde lagd lærebøker i natur- og miljøvernfagene?

Staten bør arbeide for at Norge skal bli et foregangsland for forebygging av livsstilssykdommer. Potensialet her er heldigvis (eller dessverre?) enormt. Innsatsen bør være helhetlig, slik at staten står for et konsistent budskap overfor befolkningen.

Ved å lovfeste generisk kjøttreklame gjennom omsetningsloven og opplysningskontorene, motarbeider staten sine egne kostråd og ødelegger for et effektivt forebyggende folkehelsearbeid.

Som lege som ser de helsemessige konsekvensene av det høye kjøttforbruket, mener jeg at staten bør trekke seg ut av all kjøttreklame. Regjeringen har allerede foreslått dette, og saken blir snart behandlet på Stortinget (6). Jeg krysser fingrene!

LITTERATUR

1. Hillesund ER, Vik FN, Øverby NC. Kosthold og folkehelse i et generasjonsperspektiv. Tidsskr Nor Legeforen 2017; 137: 1375 - 6. [PubMed]
2. Kostråd for å fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer – Metodologi og vitenskapelig kunnskapsgrunnlag, Oslo: Helsedirektoratet, 2011. <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/400/Kostrad-for-a-fremme-folkehelsen-og-forebygge-kroniske-sykdommer-metodologi-og-vitenskapelig-kunnskapsgrunnlag-IS-1881.pdf> (3.1.2018).
3. Nordic Nutrition Recommendations 2012: Integrating nutrition and physical activity. København: Nordisk ministerråd, 2014: 22. <https://www.norden.org/en/theme/former-themes/themes-2016/nordic-nutrition-recommendation/nordic-nutrition-recommendations-2012> (3.1.2018).
4. Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017-2021). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-handlingsplan-for-bedre-kosthold-20172021/id2541870/> (2.1.2018).
5. Samfunnsgevinster av å følge Helsedirektoratets kostråd. Tabell 3.1. Oslo: Helsedirektoratet, 2016: 27.
6. Meld. St. 11 (2016–2017). Endring og utvikling — En fremtidsrettet jordbruksproduksjon. S. 112, s 139. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-11-20162017/id2523121/> (3.1.2018).

Publisert: 22. januar 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0007

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.